

Határozatok Tára

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (negyedik tanács)

2014. április 10.*

„Előzetes döntéshozatal iránti kérelem — Szellemi tulajdon — Szerzői jog és szomszédos jogok — Az információs társadalomban a szerzői és szomszédos jogok egyes vonatkozásainak összehangolása — 2001/29/EK irányelv — Az 5. cikk (2) bekezdésének b) pontja és (5) bekezdése — Többszörözési jog — Kivételek és korlátozások — Magáncélú másolat — A másolat eredetijének jogszerű mivolta — 2004/48/EK irányelv — Hatály”

A C-435/12. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikke alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Hoge Raad der Nederlanden (Hollandia) a Bírósághoz 2012. szeptember 26-án érkezett, 2012. szeptember 21-i határozatával terjesztett elő az előtte

az **ACI Adam BV és társai**

és

a **Stichting de Thuis kopie**,

a **Stichting Onderhandelingen Thuis kopie vergoeding** között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (negyedik tanács),

tagjai: L. Bay Larsen tanácselnök, K. Lenaerts, a Bíróság elnökhelyettese, a negyedik tanács tagjaként eljáró bíró, M. Safjan, J. Malenovský (előadó) és A. Prechal bírák,

főtanácsnok: P. Cruz Villalón,

hivatalvezető: M. Ferreira főtanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2013. október 9-i tárgyalásra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

- az ACI Adam BV és társai képviseletében D. Visser advocaat,
- a Stichting de Thuis kopie és a Stichting Onderhandelingen Thuis kopie vergoeding képviseletében T. Cohen Jehoram és V. Rörsch advocaten,
- a holland kormány képviseletében C. Schillemans és M. Noort, meghatalmazotti minőségben,
- a spanyol kormány képviseletében M. García-Valdecasas Dorrego, meghatalmazotti minőségben,

* Az eljárás nyelve: holland.

- az olasz kormány képviselőjében G. Palmieri, meghatalmazotti minőségben, segítője: P. Gentili avvocato dello Stato,
 - a litván kormány képviselőjében D. Kriaučiūnas és J. Nasutavičienė, meghatalmazotti minőségben,
 - az osztrák kormány képviselőjében A. Posch, meghatalmazotti minőségben,
 - az Európai Bizottság képviselőjében J. Samnadda és F. Wilman, meghatalmazotti minőségben,
- a főtanácsnok indítványának a 2014. január 9-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,
meghozta a következő

Ítéletet

- 1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem az információs társadalomban a szerzői és szomszédos jogok egyes vonatkozásainak összehangolásáról szóló, 2001. május 22-i 2001/29/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 167. 10. o.; magyar nyelvű különkiadás 17. fejezet, 1. kötet, 230. o.) 5. cikke (2) bekezdése b) pontjának és (5) bekezdésének, valamint a szellemi tulajdonjogok érvényesítéséről szóló, 2004. április 29-i 2004/48/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvnek (HL L 157., 45. o.; magyar nyelvű különkiadás 17. fejezet, 2. kötet, 32. o.; helyesbítés HL L 195., 16. o.) az értelmezésére vonatkozik.
- 2 E kérelmet az egyfelől az ACI Adam BV és számos másik vállalkozás (a továbbiakban: ACI Adam és társai), másfelől a Stichting de Thuis kopie (a továbbiakban: Thuis kopie) – az irodalmi, tudományos vagy művészeti művek magáncélú felhasználás céljából történő többszörözését szolgáló adathordozók gyártója vagy importőre által fizetendő díjak (a továbbiakban: magáncélú másolat utáni díj) beszedésével és szétosztásával megbízott alapítvány –, és a Stichting Onderhandelingen Thuis kopie vergoeding (a továbbiakban: SONT) – e díj összegének megállapításával megbízott alapítvány – között annak tárgyában folyamatban lévő jogvita keretében terjesztették elő, hogy utóbbi az említett díj összegének megállapításakor figyelembe veszi a jogellenes forrásból készített másolatok által okozott kárt.

Jogi háttér

Az uniós jog

A 2001/29/EK tanácsi irányelv

- 3 A 2001/29 irányelv (22), (31), (32), (35), (38) és (44) preambulumbekkezdése így szól:
„(22) A kultúra terjesztésének ösztönzése nem valósítható meg a szigorú jogvédelem feladásával, sem pedig a hamis, illetve hamisított műpéldányok jogellenes terjesztésének eltűrésével.
[...]
(31) Megfelelő egyensúlyt kell biztosítani a jogosultak különböző csoportjainak, valamint a jogosultak és a védelemben részesülő művek és teljesítmények felhasználói csoportjainak jogai és érdekei között. [...]

- (32) Ez az irányelv a többszörözés joga, valamint a nyilvánossághoz közvetítés joga alóli valamennyi kivételt és korlátozást kimerítően sorolja fel. Egyes kivételek, illetve korlátozások – esettől függően – kizárólag a többszörözés jogára vonatkoznak. Az említett felsorolás kellően figyelembe veszi a tagállamok eltérő jogi hagyományait, ugyanakkor célja egy működőképes belső piac biztosítása. A tagállamoknak e kivételeket és korlátozásokat koherens módon kell alkalmazniuk; e követelmény megvalósulását a végrehajtó rendelkezések jövőbeli felülvizsgálata során értékelni kell.

[...]

- (35) A kivételek vagy korlátozások egyes eseteiben a jogosultaknak méltányos díjazás jár, hogy ezáltal a védelemben részesülő műveik és egyéb teljesítményeik felhasználása ellenében megfelelő ellentételezésben részesüljenek. E méltányos díjazás formájának, részletszabályainak és lehetséges mértékének megállapításánál figyelembe kell venni minden egyes eset sajátos körülményeit. A körülmények értékelésénél alkalmazható szempont lehet a jogosultaknál az érintett cselekmény miatt felmerülő esetleges kár mértéke. Amennyiben a jogosultak már valamilyen formában – például egy felhasználási díj részeként – díjazásban részesültek, külön vagy további díjazás őket nem illetheti meg. A méltányos díjazás mértékének megállapításakor teljes egészében figyelembe kell venni az ezen irányelv szerinti műszaki intézkedések alkalmazásának mértékét. Olyan helyzetekben, amikor a jogosultat ért hátrány csak minimális lenne, díjfizetési kötelezettség nem keletkezhet.

[...]

- (38) A tagállamok számára lehetővé kell tenni, hogy méltányos díjazás biztosítása fejében a hang-, kép- és audiovizuális anyagok magáncélú többszörözésének egyes fajtái tekintetében a többszörözés joga alól kivételt, illetve korlátozást állapítsanak meg. Ide tartozhat a jogosultakat ért hátrányok ellentételezése érdekében alkalmazott díjazási rendszer bevezetése, illetve fenntartása is. Bár az ilyen díjazási rendszerek közötti különbségek hátrányosan befolyásolják a belső piac működését, az analóg magáncélú többszörözés tekintetében valószínűleg nem gyakorolnak jelentős hatást az információs társadalom fejlődésére. A digitális magáncélú többszörözés valószínűleg jóval nagyobb mértékben terjed el, és gazdasági jelentősége is nagyobb lesz. A digitális és az analóg magáncélú többszörözés közötti különbségeket ezért kellőképpen figyelembe kell venni, és bizonyos vonatkozásokban különbséget kell tenni köztük.

[...]

- (44) Az ebben az irányelvben foglalt kivételek és korlátozások alkalmazása során a nemzetközi kötelezettségekkel összhangban kell eljárni. E kivételek és korlátozások nem alkalmazhatók oly módon, hogy az károsítsa a jogosult jogos érdekeit vagy sérelmes legyen a mű rendes felhasználására. E kivételek és korlátozások tagállami szabályozásának tükröznie kell különösen azt a fokozott gazdasági hatást, amelyet e kivételek és korlátozások az új elektronikus környezetben előidézhetnek. Ennélfogva egyes kivételek és korlátozások terjedelmét a védelem alatt álló művek és más teljesítmények egyes újszerű felhasználásai tekintetében akár szűkebben is meg lehet határozni.”

4 A 2001/29 irányelv 2. cikkének a) pontja ekként rendelkezik:

„A tagállamok biztosítják művek közvetett vagy közvetlen, ideiglenes vagy tartós, bármely eszközzel vagy formában, egészben vagy részben történő többszörözése engedélyezésének, illetve megtiltásának kizárólagos jogát:

- a) a szerzők számára műveik tekintetében [...]

5 Ezen irányelv 5. cikkének (2) és (5) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„(2) A tagállamok a 2. cikkben szabályozott többszörözési jog alól kivételeket, illetve korlátozásokat állapíthatnak meg a következő esetekben:

[...]

b) bármely hordozóra természetes személy által magáncélra, kereskedelmi célt közvetlenül vagy közvetve sem szolgáló többszörözés tekintetében, feltéve, hogy a jogosultak méltányos díjazásban részesülnek, amelynek meghatározásánál figyelembe kell venni, hogy az érintett művel vagy más védelem alatt álló teljesítménnyel kapcsolatban alkalmaztak-e a 6. cikkben meghatározott műszaki intézkedést;

[...]

(5) Az (1), a (2), a (3) és a (4) bekezdésben foglalt kivételek és korlátozások kizárólag olyan különös esetekben alkalmazhatók, amelyek nem sérelmesek a mű vagy más, védelem alatt álló teljesítmény rendes felhasználására, és indokolatlanul nem károsítják a jogosult jogos érdekeit.”

6 Ezen irányelv 6. cikke szerint:

„(1) A tagállamok megfelelő jogi védelmet biztosítanak a hatásos műszaki intézkedések olyan megkerülése ellen, amelyet olyan személy hajt végre, aki tudja, vagy kellő gondosság mellett tudnia kellene, hogy cselekményének célja a műszaki intézkedés megkerülése.

[...]

(3) Ezen irányelv alkalmazásában »műszaki intézkedés« minden olyan technológia, eszköz vagy alkatrész, amely rendes működése során alapvetően arra szolgál, hogy a művek és más, jogi védelem alatt álló teljesítmények tekintetében megelőzze, illetve megakadályozza a jogszabályban meghatározott szerzői jog vagy szomszédos jogok, illetve [az adatbázisok jogi védelméről szóló, 1996. március 11-i 96/9/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 77., 20. o.; magyar nyelvű különkiadás 13. fejezet, 15. kötet, 459. o.)] III. fejezetében foglalt *sui generis* jog jogosultja által nem engedélyezett cselekményeket. A műszaki intézkedés akkor minősül »hatásosnak«, ha a jogi védelem alatt álló mű vagy más teljesítmény felhasználását a jogosult valamely hozzáférés-ellenőrzési vagy védelmet nyújtó eljárással – így például kódolással, titkosítással vagy a mű vagy más teljesítmény egyéb átalakításával –, vagy olyan másolatkészítést ellenőrző mechanizmus útján ellenőrzi, amely a védelem célját megvalósítja.

(4) Az (1) bekezdésben foglalt jogi védelemre tekintet nélkül, a jogosultak önkéntes intézkedésének – beleértve a jogosultak és más érdekelt felek közötti megállapodásokat is – hiányában a tagállamok megfelelő intézkedésekkel kötelesek gondoskodni arról, hogy a jogosultak a nemzeti jogban az 5. cikk (2) bekezdése a), c), d) és e) pontjának, illetve (3) bekezdése a), b), illetve e) pontjának megfelelően szabályozott kivétel vagy korlátozás kedvezményezettje számára – az adott kivétel, illetve korlátozás érvényesítéséhez szükséges mértékben – az adott kivétel vagy korlátozás kihasználásának eszközeit elérhetővé tegyék, feltéve, hogy a kedvezményezett az érintett jogi védelem alatt álló műhöz vagy más teljesítményhez jogszerűen hozzáférhet.

[...]”

A 2004/48 irányelv

- 7 A 2004/48 irányelv 1. cikke az irányelv célját a következőképpen határozza meg:

„Ez az irányelv azokról az intézkedésekről, eljárásokról és jogorvoslatokról szól, amelyek a szellemi tulajdonjogok érvényesítésének biztosításához szükségesek. Ezen irányelv alkalmazásában a »szellemi tulajdonjogok« magukban foglalják az iparjogvédelmi jogokat.”

- 8 Ezen irányelv 2. cikke, amely az irányelv hatályára vonatkozik, (1) bekezdésében a következőképpen rendelkezik:

„A közösségi vagy tagállami jogszabályokban esetlegesen foglalt eszközök sérelme nélkül – amennyiben azok kedvezőbbek a jogosultak számára – az ebben az irányelvben foglalt intézkedéseket, eljárásokat és jogorvoslatokat a 3. cikkel összhangban alkalmazni kell a közösségi jogban és/vagy az érintett tagállam nemzeti jogában foglalt bármely szellemi tulajdonjog megsértése esetén.”

A holland jog

- 9 A szerzői jogról szóló törvény (Auteurswet, Staatsblad 2008., 538. sz.; a továbbiakban: AW) 1. cikke elismeri az irodalmi, tudományos vagy művészeti művek szerzőjének vagy jogutódjainak – többek között – e mű többszörözéséhez fűződő kizárólagos jogát, a törvényben foglalt korlátozásokkal.

- 10 Az AW 16c. cikkének (1) és (2) bekezdése bevezeti a magáncélú másolat utáni díj elvét. E rendelkezés szövege a következő:

„(1) Nem minősül az irodalmi, tudományos vagy művészeti művön fennálló szerzői jog megsértésének, ha a műről az erre szolgáló adathordozóra másolatot készítenek, amennyiben a másolásnak nincs közvetlen vagy közvetett kereskedelmi célja, és az kizárólag a másolatot készítő természetes személy magáncélú felhasználását, tanulmányait vagy használatát szolgálja.

(2) Az első bekezdés értelmében vett másolásra tekintettel a másolást végző személy méltányos díjat köteles fizetni a szerző vagy annak jogutódja részére. A díjfizetési kötelezettség az (1) bekezdésben meghatározott adathordozó gyártóját vagy importőrét terheli.”

- 11 A polgári perrendtartásról szóló törvény (Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering) 1019h. cikke, amely a 2004/48 irányelv 14. cikkének átültetését valósítja meg, a következőképpen szól:

„Szükség esetén, eltérve az első könyv második címe tizenkettedik szakaszának (2) bekezdésétől, illetve a 843a. cikk (1) bekezdésétől, a vesztés felet kell kötelezni az ésszerű és arányos bírósági költségek és a pernyertes félnél felmerült egyéb költségek viselésére, ha méltányossági okok ennek nem mondanak ellent.”

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

- 12 Az ACI Adam és társai olyan üres adathordozók importőrei és/vagy gyártói, mint a CD-k és a CD-R-ek.
- 13 Az AW 16c. cikke értelmében az ACI Adam és társai magáncélú másolat utáni díjat kötelesek fizetni a Thuiskopienak, mely díj összegét a SONT határozza meg.
- 14 Az ACI Adam és társai úgy vélik, hogy ezen összeg tévesen veszi figyelembe a szerzői jogok jogosultjai által a jogellenes forrásból készített másolatokból eredően adott esetben elszenvedett kárt.

- 15 Az ACI Adam és társai következképpen keresetet indítottak a Thuiskopie és a SONT ellen a Rechtbank te's-Gravenhage (a hágai elsőfokú bíróság) előtt, lényegében arra hivatkozva, hogy az AW 16c. cikke (2) bekezdésében meghatározott magáncélú másolat utáni díj kizárólag a szerzői jogok jogosultja által az e cikk (1) bekezdésének hatálya alá tartozó többszörözési cselekmények révén elszenvedett hátrány ellentételezésére szolgál, és ezért e díj összegének meghatározása során figyelmen kívül kell hagyni a jogellenes forrásból történő másolás révén keletkezett kárt.
- 16 A Rechtbank te's-Gravenhage 2008. június 25-i ítéletében elutasította az ACI Adam és társai által benyújtott keresetet.
- 17 Az ACI Adam és társai fellebbezést nyújtottak be az említett ítélettel szemben a Gerechtshof te's-Gravenhagehoz (hágai fellebbviteli bíróság). 2010. november 15-én hozott ítéletében e bíróság helybenhagyta a Rechtbank te's-Gravenhage által hozott ítéletet.
- 18 Az ACI Adam és társai által az említett ítélettel szemben benyújtott felülvizsgálati kérelem alapján a kérdést előterjesztő bíróság úgy találta, hogy a 2001/29 irányelv nem fejt ki, hogy figyelembe kell-e venni a jogellenes forrásból történő többszörözéseket az irányelv 5. cikke (2) bekezdésének b) pontjában meghatározott méltányos díjazás megállapításakor.
- 19 E körülmények között a Hoge Raad der Nederlanden felfüggesztette az eljárást, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjesztette a Bíróság elé:
- „1. Úgy kell-e értelmezni a [2001/29] irányelv – alkalmasint az 5. cikk (5) bekezdésével összefüggésben értelmezett – 5. cikke (2) bekezdésének b) pontját, hogy az abban említett, szerzői jog alóli kivétel attól függetlenül alkalmazandó az említett cikkben említett követelményeknek megfelelő másolatokra, hogy a többszörözött mű példányai jogszerűen – vagyis a jogosultak szerzői jogainak megsértése nélkül – kerültek-e az érintett természetes személy birtokába, vagy e kivétel csak azokra a másolatokra vonatkozik, amelyek az érintett természetes személy birtokába a szerzői jog megsértése nélkül került példányokról készült másolatokból származnak?
2. a) Ha az első kérdésre a kérdés végén szereplő választ kell adni, eredményezheti-e a [2001/29] irányelv 5. cikkének (5) bekezdése szerinti »háromlépcsős teszt« alkalmazása az 5. cikk (2) bekezdése szerinti kivétel hatályának kiterjesztését, vagy a teszt alkalmazása csak a kivétel hatályának korlátozásával járhat?
- b) Ha az első kérdésre a kérdés végén szereplő választ kell adni, ellentétes-e a [2001/29] irányelv 5. cikkével vagy bármely más uniós jogi rendelkezéssel az olyan nemzeti jogi rendelkezés, amelynek eredményeként a természetes személy által nem közvetlen vagy közvetett kereskedelmi célból, magánhasználatra készített másolatok tekintetében méltányos díjat kell fizetni függetlenül attól, hogy az érintett másolatok készítése megengedett-e [a 2001/29] irányelv 5. cikkének (2) bekezdése szerint és anélkül, hogy e rendelkezés korlátozná a jogosult többszörözés megtiltására vonatkozó jogát és kártérítésre való jogosultságát?
- A [2001/29] irányelv 5. cikkének (5) bekezdése szerinti »háromlépcsős tesztre« tekintettel jelentőséggel bír-e ennek a kérdésnek megválaszolása szempontjából, hogy a nem megengedett magáncélú másolatok készítésével szembeni fellépésre alkalmas műszaki berendezések (még) nem állnak rendelkezésre?
- 3) Alkalmazandó-e a 2004/48 irányelv a jelenlegihez hasonló olyan jogvitára, amelyben – miután valamely tagállam a [2001/29] szerzői jogi irányelv 5. cikke (2) bekezdésének b) pontja alapján az e rendelkezésben előírt méltányos díj megfizetésére kötelezte a művek többszörözésére alkalmas és arra szolgáló adathordozók gyártóit és importőreit, és meghatározta, hogy a méltányos díj az e tagállam által kijelölt, a méltányos díj beszédésével és szétosztásával megbízott szervezetnek

fizetendő be – a fizetésre kötelezett személy azt kéri, hogy a nemzeti bíróság bizonyos vitatott, a méltányos díj meghatározása szempontjából jelentőséggel bíró körülményekre tekintettel tegyen megállapításokat az említett szervezet terhére, amely ezzel szemben védekezik?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

Az első és a második kérdésről

- 20 Első és második kérdésével, melyeket együtt kell vizsgálni, a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra keres választ, hogy az uniós jogot, különösen a 2001/29 irányelv 5. cikke (5) bekezdésével összefüggésben értelmezett 5. cikke (2) bekezdésének b) pontját úgy kell-e értelmezni, hogy azzal ellentétes az olyan – az alapügyben szóban forgóhoz hasonló – nemzeti szabályozás, amely nem tesz különbséget azon esetek között, amelyekben a magáncélú többszörözésre jogszerű forrásból került sor, illetve azok között, amelyekben jogellenes forrásból került rá sor.
- 21 Előzetesen emlékeztetni kell arra, hogy a 2001/29 irányelv 2. cikkének értelmében a tagállamok biztosítják a szerzőknek műveik közvetett vagy közvetlen, ideiglenes vagy tartós, bármely eszközzel vagy formában, egészben vagy részben történő többszörözése engedélyezésének, illetve megtiltásának kizárólagos jogát, fenntartva ugyanakkor a tagállamok számára a lehetőséget, hogy ugyanezen irányelv 5. cikke (2) bekezdésének értelmében e jog alóli kivételeket, illetve korlátozásokat állapíthassanak meg.
- 22 E kivételek és korlátozások hatályát illetően emlékeztetni kell arra, hogy a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata értelmében valamely irányelv azon rendelkezéseit, amelyek az ugyanezen irányelv által megállapított főszabálytól való eltérést fogalmaznak meg, szigorúan kell értelmezni (Infopaq International ítélet, C-5/08, EU:C:2009:465, 56. pont és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 23 Következésképpen a 2001/29 irányelv 5. cikke (2) bekezdésében meghatározott különböző kivételeknek és korlátozásoknak szigorú értelmezés tárgyát kell képezniük.
- 24 Meg kell egyébiránt jegyezni, hogy ezen irányelv 5. cikkének (5) bekezdése megköveteli, hogy a többszörözés joga alóli kivételek és e jog korlátozásai kizárólag olyan különös esetekben legyenek alkalmazhatók, amelyek nem sérelmesek a mű vagy más, védelem alatt álló teljesítmény rendes felhasználására, és indokolatlanul nem károsítják e jog jogosultjának jogos érdekeit.
- 25 Márpedig, amint a megfogalmazásából is kitűnik, a 2001/29 irányelv e rendelkezése csupán arra szorítkozik, hogy meghatározza az irányelv 5. cikkének (2) bekezdésében meghatározott, a többszörözés joga alóli kivételek és e jog korlátozásai alkalmazásának feltételeit, azaz azt, hogy az említett kivételek és korlátozások csak olyan különös esetekben alkalmazhatók, amelyek nem sérelmesek a mű vagy más, védelem alatt álló teljesítmény rendes felhasználására, és amelyek indokolatlanul nem károsítják e jog jogosultjának jogos érdekeit. Ezen irányelv 5. cikkének (5) bekezdése nem határozza meg tehát az e cikk (2) bekezdésében felsorolt különböző kivételek és korlátozások tartalmát, csupán azoknak a tagállamok általi alkalmazására irányul.
- 26 Következésképpen a 2001/29 irányelv 5. cikke (5) bekezdésének nem célja, hogy érintse az irányelv 5. cikkének (2) bekezdésében szereplő rendelkezések tartalmát, sem pedig, hogy kiterjessze az ezen irányelvben meghatározott különböző kivételek és korlátozások hatályát.
- 27 Egyébiránt a 2001/29 irányelv (44) preambulumbekkezdéséből kitűnik, hogy az uniós jogalkotó szándéka az volt, hogy ha a tagállamok az ezen irányelvben említett kivételeket és korlátozásokat állapítanak meg, azok hatálya még tovább legyen korlátozható a szerzői jogi védelem alatt álló művek vagy más, védelem

alatt álló teljesítmények bizonyos új felhasználásait illetően. Ellenben sem ezen preambulumbekzdés, sem az említett irányelv más rendelkezése nem rendelkezik annak lehetőségéről, hogy a tagállamok kiterjesszék e kivételek vagy korlátozások hatályát.

- 28 Különösen a 2001/29 irányelv 5. cikke (2) bekezdésének b) pontja értelmében a tagállamok a szerzőnek a művével kapcsolatos kizárólagos többszörözési joga alól kivételt állapíthatnak meg, amennyiben bármely hordozóra való, természetes személy által magáncélra történő, kereskedelmi célt közvetlenül vagy közvetve sem szolgáló többszörözésről van szó (a továbbiakban: magáncélú másolatra vonatkozó kivétel).
- 29 Márpedig e rendelkezés nem nyilatkozik kifejezetten a mű többszörözésének alapjául szolgáló forrás jogellenes vagy jogszerű jellegéről.
- 30 Ennélfogva a rendelkezés szövegét – a jelen ítélet 23. pontjában is említett – megszorító értelmezés elvét alkalmazva kell értelmezni.
- 31 Az ilyen értelmezés megköveteli a 2001/29 irányelv 5. cikke (2) bekezdése b) pontjának olyan értelmezését, hogy a magáncélú másolatra vonatkozó kivétel megtiltja a szerzői jog jogosultjai számára, hogy a többszörözés engedélyezésére vagy megtiltására vonatkozó kizárólagos jogukat érvényesítsék olyan személyekkel szemben, akik magáncélú másolatot készítenek műveikről, mindazonáltal ezen értelmezéssel ellentétes az említett rendelkezés olyan értelmezése, mely szerint az a szerzői jog jogosultjai e jogának kifejezett korlátozásán túl előírja, hogy el kell viselniük jogaik magáncélú másolatok készítését kísérő megsértését.
- 32 E következtetést egyébiránt megerősíti azon kontextus, melybe a 2001/29 irányelv 5. cikke (2) bekezdésének b) pontja illeszkedik, valamint az irányelv alapjául szolgáló célok.
- 33 E tekintetben egyfelől a 2001/29 irányelv (32) preambulumbekzdéséből kitűnik, hogy az 5. cikkben felsorolt kivételeknek biztosítaniuk kell a tagállamok eltérő jogi hagyományai közötti egyensúlyt és a belső piac zavartalan működését.
- 34 Következésképpen a tagállamoknak eldönthetik, hogy bevezetik-e az ezen irányelv 5. cikkében meghatározott különböző kivételeket, a jogi hagyományaiknak megfelelően, azonban ha egyszer már meghozták a döntést, hogy egy bizonyos kivételt bevezetnek, e kivételt következetesen kell alkalmazni, oly módon, hogy az ne sérthesse a 2001/29 irányelv által a belső piac zavartalan működésének biztosítása érdekében követett célkitűzéseket.
- 35 Márpedig, ha a tagállamoknak joga volna eldönteni, hogy elfogadjak-e olyan jogszabályt, amely lehetővé teszi, hogy a magáncélú többszörözésre jogellenes forrásból is sor kerülhessen, ez egyértelműen a belső piac megfelelő működésének veszélyeztetését eredményezné.
- 36 Másrészt az irányelv (22) preambulumbekzdéséből kitűnik, hogy a kultúra terjesztésének megfelelő ösztönzése nem valósítható meg a szigorú jogvédelem feladásával, sem pedig a hamis, illetve hamisított műpéldányok jogellenes terjesztésének eltűrésével.
- 37 Márpedig nem fogadható el az olyan nemzeti szabályozás, amely nem tesz semmilyen különbséget a jogszerű forrásból készített magáncélú másolatok és a hamis, illetve hamisított forrásból készítették között.
- 38 Ezenkívül alkalmazása során – az alapügyben szóban forgóhoz hasonló – nemzeti szabályozás, mely nem tesz különbséget aszerint, hogy a magáncélú többszörözés alapjául szolgáló forrás jogszerű, vagy jogellenes, alkalmas arra, hogy megszegjen bizonyos, a 2001/29 irányelv 5. cikkének (5) bekezdésében meghatározott feltételeket.

- 39 Egyrészt ugyanis annak elismerése, hogy e többszörözésre sor kerülhet jogellenes forrásból, elősegíti a hamis, illetve hamisított művek terjesztését, szükségszerűen csökkentve ezáltal a védelem alatt álló művek értékesítési mennyiségét, illetve a védelem alatt álló művekkel kapcsolatos jogi ügyleteket, és ekképpen sérelmesek azok rendes felhasználására.
- 40 Másrészt az ilyen nemzeti jogszabály alkalmazása – a jelen ítélet 31. pontjában tett megállapításra tekintettel – a szerzői jog jogosultjának indokolatlan károsulását eredményezheti.
- 41 A fenti megfontolásokból kitűnik, hogy a 2001/29 irányelv 5. cikke (2) bekezdésének b) pontját úgy kell értelmezni, hogy az nem vonatkozik azon eshetőségre, hogy a magáncélú másolatokat jogellenes forrásból készítik.
- 42 A 2001/29 irányelv 5. cikke (5) bekezdésének ugyanezen összefüggésében a kérdést előterjesztő bíróság arra is választ keres, hogy az alapeljárás tárgyát képezőhöz hasonló nemzeti jogszabály uniós joggal való összeegyeztethetőségének megítélésakor figyelembe kell-e venni, hogy e jogszabály végrehajtásának időpontjában nem, vagy még nem léteznek az irányelv 6. cikke szerinti műszaki intézkedések, melyekre az említett irányelv 5. cikke (2) bekezdésének b) pontja is hivatkozik.
- 43 E tekintetben a Bíróság már kimondta, hogy a 2001/29 irányelv 5. cikke (2) bekezdése b) pontjának szövegében hivatkozott műszaki intézkedések célja a jogosultak által nem engedélyezett cselekmények megakadályozása, vagyis e rendelkezés megfelelő alkalmazásának biztosítása, és ezáltal mindazon cselekmények megakadályozása, amelyek nem tartják tiszteletben az említett rendelkezésben előírt szigorú feltételeket (lásd ebben az értelemben: VG Wort és társai ítélet, C-457/11–C-460/11, EU:C:2013:426, 51. pont).
- 44 Egyébiránt, mivel nem a jogosultak, hanem a tagállamok azok, akik bevezetik a magáncélú másolat kivételét, és engedélyezik az ilyen másolatok elkészítése érdekében a művek és más, jogi védelem alatt álló teljesítmények felhasználását, annak a tagállamnak a feladata biztosítani az említett kivétel megfelelő alkalmazását, és korlátozni a jogosultak által nem engedélyezett cselekményeket, amely e kivétel bevezetésével lehetővé tette a magáncélú másolatok készítését (lásd ebben az értelemben: VG Wort és társai ítélet, EU:C:2013:426, 52. és 53. pont).
- 45 Márpedig a jelen ítélet 39. és 40. pontjából az következik, hogy – az alapügyben szóban forgóhoz hasonló – nemzeti szabályozás, mely nem tesz különbséget aszerint, hogy a magáncélú többszörözés alapjául szolgáló forrás jogszerű vagy jogellenes, nem biztosítja a magáncélú másolatokra vonatkozó kivétel megfelelő alkalmazását. Azon körülmény, mely szerint nincs semmilyen alkalmazható műszaki intézkedés, mely a jogellenes magáncélú másolatok készítése ellen küzdene, nem kérdőjelezheti meg e megállapítást.
- 46 Következésképpen az alapeljárás tárgyát képezőhöz hasonló nemzeti jogszabály uniós joggal való összeegyeztethetőségének megítélésakor nem kell figyelembe venni, hogy nem, vagy még nem léteznek az irányelv 6. cikke szerinti műszaki intézkedések, melyekre az említett irányelv 5. cikke (2) bekezdésének b) pontja is hivatkozik.
- 47 Végül azon következtetés, melyet a Bíróság a jelen ítélet 41. pontjában vont le, nem kérdőjelezhető meg a 2001/29 irányelv 5. cikke (2) bekezdésének b) pontjában szereplő „mértányos díjazás” feltétele vonatkozásában.
- 48 E tekintetben először is meg kell állapítani, hogy e rendelkezés értelmében azok a tagállamok, amelyek bevezetik a nemzeti jogukban a magáncélú használatra szánt másolatok kivételét, kötelesek rendelkezni a „mértányos díjazásnak” e jog jogosultjai részére történő megfizetéséről.

- 49 Emlékeztetni kell továbbá arra, hogy e rendelkezés olyan értelmezése, miszerint azok a tagállamok, amelyek az uniós jog által lehetővé tett, és az említett irányelv (35) és (38) preambulumbekzdése értelmében a „méltányos díjazás” fogalmát mint alapvető elemet magában foglaló, magáncélú másolatra vonatkozó kivételt vezettek be, annak paramétereit szabadon, inkoherens és harmonizációt nélkülöző módon határozhatják meg, tagállamonként eltérően, ellentétes lenne az említett irányelv céljával, mely az információs társadalomban a szerzői jog és szomszédos jogok egyes vonatkozásainak harmonizációja, valamint a tagállamok jogszabályainak eltéréseiből adódó, belső piacon belüli verseny torzulásainak megakadályozása (lásd ebben az értelemben: Padawan-ítélet, C-467/08, EU:C:2010:620, 35. és 36. pont).
- 50 Az ilyen díjazásnak az a célja a Bíróság ítélkezési gyakorlata értelmében, hogy a szerzők a védelem alatt álló műveikről engedélyük nélkül készített magáncélú másolatokért ellentételezésben részesüljenek, oly módon, hogy azt úgy kell tekinteni, mint a szerző által elszenvedett, az engedélye nélkül készített másolatból eredő hátrány ellenértékét (lásd ebben az értelemben: Padawan-ítélet, EU:C:2010:620, 30., 39. és 40. pont).
- 51 Így főszabály szerint az elszenvedett kár megtérítése az e kárt okozó személyre hárul – nevezetesen arra, aki a védelem alatt álló műről a jogosult előzetes engedélye nélkül másolatot készített –, hogy így finanszírozza az említett jogosultnak megfizetésre kerülő díjazást (lásd ebben az értelemben: Padawan-ítélet, EU:C:2010:620, 45. pont, és Stichting de Thuiskopie ítélet, C-462/09, EU:C:2011:397, 26. pont).
- 52 A Bíróság mindazonáltal elfogadta, hogy – figyelemmel az ilyen méltányos díjazási rendszerhez kapcsolódó gyakorlati nehézségekre –, a tagállamok a méltányos díjazás finanszírozása érdekében bevezethetnek díjat közvetlenül az érintett magánszemélyek helyett azon személyek tekintetében, akik a többszörözésre alkalmas berendezések, készülékek és adathordozók rendelkezésre bocsátásának, vagy a nyújtott többszörözésre irányuló szolgáltatásnak az árába tudják beépíteni e díj összegét, és így az említett díj terhét végső soron az ezen árat megfizető magánfelhasználó viseli (lásd ebben az értelemben: Padawan-ítélet, EU:C:2010:620, 46. és 48. pont, valamint Stichting de Thuiskopie ítélet, EU:C:2011:397, 27. és 28. pont).
- 53 Másodszor, a 2001/29 irányelv (31) preambulumbekzdéséből következik, hogy az érintett tagállam által bevezetett díjazási rendszernek megfelelő egyensúlyt kell biztosítania a méltányos díjazásban részesülő szerzők, valamint a védelem alatt álló művek felhasználóinak jogai és érdekei között.
- 54 Márpedig a magáncélú másolat utáni díjjal kapcsolatos, az alapeljárás tárgyát képezőhöz hasonló rendszer, mely a jogosultaknak járó méltányos díjazás kiszámításakor nem tesz különbséget aszerint, hogy a magáncélú többszörözés alapjául szolgáló forrás jogszerű, vagy jogellenes, nem tartja tiszteletben az előző pontban említett megfelelő egyensúlyt.
- 55 Egy ilyen rendszerben ugyanis az okozott kárt, és ennél fogva a jogosultaknak járó méltányos díjazás összegét a szerzőknek mind a jogszerű forrás alapján készített magáncélú másolatok, mind a jogellenes forrás alapján készített másolatok által okozott hátrány alapján kell kiszámítani. Az ekképpen kiszámított összeg végül a védett művek felhasználói által a magáncélú másolatok készítését lehetővé tevő berendezések, készülékek és adathordozók rendelkezésükre bocsátásakor fizetett árban jelenik meg.
- 56 Ily módon valamennyi felhasználó, aki ilyen berendezést, készüléket és adathordozót szerez, közvetetten hátrányosan van érintve, mivelhogy a többszörözés alapjául szolgáló forrás jogszerű vagy jogellenes mivoltától függetlenül megállapított díjazás terhét viselve, szükségszerűen hozzájárulnak a jogellenes forrásból készített, a 2001/29 irányelv által nem engedélyezett magáncélú másolatok által okozott kár megtérítéséhez, és ekképpen egy nem jelentéktelen többletköltséget kell viselniük ahhoz, hogy az irányelv 5. cikke (2) bekezdésének b) pontjában meghatározott kivétel hatálya alá tartozó magáncélú másolatot készíthessenek.

- 57 Márpedig egy ilyen helyzetet nem lehet úgy tekinteni, hogy az megfelelne a méltányos díjazásban részesülő szerzők, valamint az említett felhasználók jogai és érdekei között megteremtendő megfelelő egyensúly feltételének.
- 58 A fenti megfontolások összességére tekintettel az első és a második kérdésre azt a választ kell adni, hogy az uniós jogot, különösen a 2001/29 irányelv 5. cikke (5) bekezdésével összefüggésben értelmezett 5. cikke (2) bekezdésének b) pontját úgy kell értelmezni, hogy azzal ellentétes az olyan – az alapügyben szóban forgóhoz hasonló – nemzeti szabályozás, amely nem tesz különbséget azon esetek között, amelyekben a magáncélú többszörözésre jogszerű forrásból, illetve amelyekben jogellenes forrásból került sor.

A harmadik kérdésről

- 59 Harmadik kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra keres választ, hogy a 2004/48 irányelvet úgy kell-e értelmezni, hogy az alkalmazandó az alapeljárás tárgyát képezőhöz hasonló jogvitára, amelyben a méltányos díj megfizetésére kötelezettek azt kérik, hogy az említett bíróság tegyen megállapításokat az e díj beszedésével és a szerzői jog jogosultjai számára történő szétosztásával megbízott szervezet terhére, amely e kérelemmel szemben védekezik.
- 60 Emlékeztetni kell arra, hogy a 2004/48 irányelv, amint az az 1. cikkéből kitűnik, a tagállamokban különböző intézkedések, eljárások és jogorvoslatok e célból történő bevezetésével a szellemi tulajdonjogok tiszteletben tartásának biztosítását célozza.
- 61 A Bíróság kimondta, hogy a 2004/48 irányelv rendelkezései nem a szellemi tulajdonjogok valamennyi vonatkozásának, csupán azoknak a szabályozására irányulnak, amelyek egyrészt e jogok tiszteletben tartásával, másrészt azok megsértésével kapcsolatosak, az arra szolgáló hatékony jogorvoslati eljárások meglétének előírásával, hogy valamennyi fennálló szellemi tulajdonjogi jogsértés megszűnjön, vagy orvoslásra kerüljön (lásd: Bericap Záródástechnikai Bt. ítélet, C-180/11, EU:C:2012:717, 75. pont).
- 62 Többek között a 2004/48 irányelv 2. cikkének (1) bekezdéséből is kitűnik, hogy e rendelkezések csupán azoknak a különféle jogoknak a tiszteletben tartását biztosítják, amelyek azokat a személyeket illetik meg, akik e szellemi tulajdonjogokat megszerezték, nevezetesen e jogok jogosultjait, és azok nem értelmezhetők úgy, mint amelyek az azon személyek rendelkezésére álló különféle intézkedések és eljárások szabályozására vonatkoznának, akik maguk nem jogosultjai e jogoknak, és mint amelyek nem kizárólag e jogok megsértésére vonatkoznak (lásd ebben az értelemben: Bericap Záródástechnikai Bt. ítélet, EU:C:2012:717, 77. pont).
- 63 Márpedig az alapeljárás tárgyát képezőhöz hasonló jogvita, amely a magáncélú másolatra vonatkozó kivétel rendszerének hatályára vonatkozik, és amely hatást gyakorol az üres adathordozók importőrei és/vagy gyártói által fizetendő méltányos díjazás beszedésére és elosztására a 2001/29 irányelv 5. cikke (2) bekezdésének b) pontjával összhangban, nem a jogosultak által egy fennálló szellemi tulajdonjogi jogsértés megakadályozása, megszüntetése, vagy orvoslása iránt benyújtott kereseten alapul, hanem a gazdasági szereplőknek az általuk fizetendő méltányos díjazás tárgyában benyújtott kereseten.
- 64 E feltételek mellett a 2004/48 irányelv nem alkalmazható.
- 65 A fenti megfontolásokra tekintettel a harmadik kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 2004/48 irányelvet úgy kell értelmezni, hogy az nem alkalmazandó az alapeljárás tárgyát képezőhöz hasonló jogvitára, amelyben a méltányos díj megfizetésére kötelezettek azt kérik, hogy az említett bíróság tegyen megállapításokat az e díj beszedésével és a szerzői jog jogosultjai számára történő szétosztásával megbízott szervezet terhére, amely e kérelemmel szemben védekezik.

A költségekről

- ⁶⁶ Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (negyedik tanács) a következőképpen határozott:

- 1) **Az uniós jog, különösen az információs társadalomban a szerzői és szomszédos jogok egyes vonatkozásainak összehangolásáról szóló, 2001. május 22-i 2001/29/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 5. cikke (5) bekezdésével összefüggésben értelmezett (2) bekezdésének b) pontját úgy kell értelmezni, hogy azzal ellentétes az alapeljárás tárgyát képezőhöz hasonló olyan nemzeti szabályozás, mely nem tesz különbséget azon esetek között, amelyekben a magáncélú többszörözésre jogszerű forrásból, illetve amelyekben jogellenes forrásból került sor.**
- 2) **A szellemi tulajdonjogok érvényesítéséről szóló, 2004. április 29-i 2004/48/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvet úgy kell értelmezni, hogy az nem alkalmazandó az alapeljárás tárgyát képezőhöz hasonló jogvitára, amelyben a méltányos díj megfizetésre kötelezettek azt kérik, hogy a kérdést előterjesztő bíróság tegyen megállapításokat az e díj beszedésével és a szerzői jog jogosultjai számára történő szétosztásával megbízott szervezet terhére, amely e kérelemmel szemben védekezik.**

Aláírások